

Izbija vsak šetrnik
in velja s poštnino
vsod in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za štir let „ 1.—

Abonementa se pošilja
opredeljeno v tiskarni
št. Cirila, koroske
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Redniški katol. tis-
karskega društva do-
življe list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 26.

V Mariboru, dne 25. junija 1903.

Tečaj XXXVII.

Prvi mladeniški shod.

To je bil sijajen, veličasten dan! Za dne 21. t. m. so bili povabljeni slovenski mladeniči na shod na Ptujško goro in odzvali so se povabilu v tako velikem številu, da nas je presenetilo. Okoli 800 krepkih slovenskih mladeničev je prihitelo na Goro.

Za naše mladeniče se je dosedaj premalo brigalo in storilo. Potiskalo se jih je v stran; čes, počakajmo, da postanejo možje. Takega ravnanja ne moremo odobravati. Slovenski mladeniči so naši bodoči slovenski možje, v njih rokah bodo počivala ne samo slovenska gospodarstva, ampak tudi vsa politika. Mladeniče je potemtakem treba zbirati okrog sebe ter jim že sedaj vsajati v mlada srca vse za življenje potrebne nauke. Mi potrebujemo značajnih mož, ki ne bodo svojega tilnika nikdar upognili ne pred sovražniki vere, ne pred nasprotniki naroda. Vse mladeniško gibanje torej naj stremi po tem, da bomo narod pošteni, da bomo narod vrlih mož! In v tem smislu se tudi dela v naših vrstah! To je pokazal prvi shod slovenskih štajerskih mladeničev dne 21. junija.

Mladeniči prihajajo.

Ganljiv je bil prihod mladeničev na Goro. Največ jih je prišlo s procesijo od Sv. Lovrenca na Dravskem polju. Ko so se zbirali mladeniči v Št. Lovrencu v vrste, gledali so jih stariši dopadljivo in zadovoljno; sreča jim je odsevala z obrazov, kajti videli so, da jim mladeniči hodijo po pravi poti. In ko se je vila dolga procesija proti Materi božji na Gori, in se je slišalo lepo mladeniško petje,

vroča molitev, prikazala se je marsikateremu opazovalcu solza radosti v očeh! Kakor mravlje so prihajali mladeniči od vseh strani. Makolčani in Studeničani so se pripeljali na lepo okrašenih vozovih. Zastopanih je bilo 19 župnij in sicer: Cirkovce, Hajdina, Hoče, Sv. Janž na Dr. p., Sv. Lenart pri V. n., Sv. Lovrene, Majšberk, Makole, Sv. Marjeta, Sv. Marko, Ptuj, Ptujška gora, Slivnica, Središče, Stopperce, Studenice, Sv. Urban, Velika Nedelja, Vurberg.

Slavnost v cerkvi.

Najprej so se poklonili mladeniči v cerkvi prečisti Devici. S tem so javno pokazali svoje versko prepričanje. Sluzbo božjo je imel č. g. O z m e c, župnik šentlovrenski. Med sv. mašo je mnogo mladeničev sprejelo sv. obhajilo, drugi so skoro brez izjeme storili to doma. Opomniti je, da je bil dan 21. god sv. Alojzija, torej pravi mladeniški dan. Pridigo je imel č. g. dr. Ant. Medved iz Maribora. Proslavljal je mladeniče, da so na tak lep način pokazali danes svoje versko prepričanje, katero pa bi jih naj zvesto spremljalo skozi celo življenje. Bogu naj bodo udani kot otroci, a v svetu se naj vedejo kot možje, kot skala trdni v veri. Naj izpolnjujejo besede pesnikove, ki poje:

Pred Bogom otrok bodi,
Pred svet kot mož mi hodi!

Cerkveni govor je naredil globok utis na poslušalce.

Slavnostno zborovanje.

Kmalu po opravi v cerkvi se je začelo slavnostno zborovanje mladeničev v prostorih Jagodičevih. Največji so ti prostori, a izka-

zali so se tokrat za tako ogromno število zborovalcev mnogo premajhni. Zato je bila med zborovanjem hiša zunaj kakor oblegana od mladeničev, ki notri niso našli več prostora.

Zborovanje je bilo sklicano kot javen, vsakomur pristopen ljudski shod. Sklicatelj tega shoda, č. g. žup. Trtinek, s prisrčnimi besedami pozdravi navzoče mladeniče ter jih pozove, da se izvoli predsednik. Z vsklikom je bil izvoljen župan trga Ptujška gora, g. Jakob Horvat, ki prevzame predsedstvo ter nagovori shod približno takole: Radost mi napolnjuje srce, ko vas, slovenski mladeniči, vidim danes tukaj v tolikem številu od vseh strani. Štejem si v čast, da Vas morem pozdraviti najprej kot župan tukajšnjega trga, potem pa tudi kot predsednik, katerim ste me izvolili. Postavili ste se pod varstvo Marije ter posvetili svoje moči sveti veri in slovenskemu narodu. Niste se ustrašili truda, da ste prišli semkaj, ne mnogih zbadljivih besed od strani nasprotnikov. Vašemu shodu želim najboljšega vpeha!

Zapisnikarjem se je imenoval mladenič M u s e k iz Hajdine.

Ko se je navdušenje poleglo, ki je sledilo tem prisrčnim besedam, nastopil je kot slavnostni govornik g. Ant. Korosec iz Maribora. V času, ko začne kopneti sneg in se poslavljati spomlad od nas, sliši se po gozdovih iz daljave neko radostno šumenje, bučanje, nek polgoma naraščajoč nemiren piš. Solnčna pomlad pribaja k nam in se nam naznanja. Enako nemirno šumenje in gibanje se v zadnjem času opazuje tudi na

Listek.

Vojska bo!

(Poleg češkega.)

Vem, da je v nedeljo 19. malega travna tega leta popoldne donelo v ušesih turškemu sultanu.

V Mlakah v gostilni pri jecljavem Tončku sešli so se sosedje, da bi na navadni način posvečevali sedmi dan. Pod starim ogledalom, na katerem so se lani skušale muhe z brzanjem v slikariji, ki jo jim je v veselje ostirka nehala zopet za prihodnje leto, so sedeli kmetje, na drugi strani pri oknu, kjer je zelo hudo vleklo skoz pobito šipo, so se raztegovali užitkarji, bajtarji in semtertje marsikateri boljši kočar, ki je imel vsaj kravo; za mizo pri durih, katere so bile zmirom v teku, sedela je preostala mladina, katera pride v gostilno, izpije liter in dva litra napljuje na tla.

Pod dvema boljšima mizama je bil napisan pesek, drugod je bila nastlana rezanica. Zato je, ako je kdo iz manjše družbe izpraznil pipo, začela tleti rezanica in kadilo se je pod mizo ter nad mizo.

Župan Franjo Vime je razpihal pipo, napil se in pripovedoval, da je zdaj prišlo

prav slabo vreme. Niso to bile sicer novice, da bi pri njih padale pipe iz ust, vendar pa sveta resnica. In župan je dostavil, da to znabiti pride odtod, ker je zemlja zaostala v teku.

»Pravi se, da se zemlja suče in teče. In kaj pa bi še govoril. Kakor zaostane vlak za nekoliko ur, tako more zaostati zemlja za nekoliko tednov. Zato je tako mrzlo in sneg.«

Občinski redar Foltej Oseba je hrupno pritrjeval: »Tako je! Izvrstno! Bravo!« Slišal je tako klicati na nekem shodu in zdaj se je poprijel dobre prilike. Cela gostilna mu je burno pritrjevala. Redar Foltej se ga je včeraj zopet nalezal — že šestkrat v tem tednu — in župan mu je zažugal, da ga bo prvega odstavil in da mra dati sabljo nazaj. Župan je zadovoljno prejel poklon svojemu razumu, nasmehljaj se in redar je videl, da si je znatno zboljšal položaj.

Kovač Nagnisebi se je napil, zapljunil in nasprotoval, da zima in sneg prideta od drugod.

»V zemlji je ogenj. Lani je izbruhnila zemlja v Ameriki preveč ognja v zrak, in zato že sama pamet pove, da pod nami ne more biti takšne toplote kakor prej. Zemlja se ne more segreti in nas tudi ne. To je moja misel.«

Nihče ni pritrdil. Kdo pa bo držal s ko-

vačem? Le redar je z roko zavrnil, izpraznil čašo in jo stisnil jecljavemu gostilničarju v roko.

»Dobro meri in ne govori, ko jo boš nazaj nesel!« Gostilničar je bil jecljavec in če je držal pri govoru čašo v roki, je vse izlil. Tako močno je majal z glavo in celim truplom.

Prišel je gosposki gozdar Strelec, pozdravil: »Bog daj!«, in vsedel se je med kmete. Imel je k temu pravico, ker je služil pri knezu in v gostilni je imel virilni glas za veleposestvo v prvem razredu. Z županom sta si celo podala roki. Knez se pelje pogosto na Dunaj, ve, kar vlada dela, od kneza zve marsikaj komornik, od komornika ulovijo koj služabniki, od služabnikov gre to navzdol k dekletom, ki služijo pri oskrbniku, dekleta to povedo gospej, gospa gospodu, gospod zopet logarju in ako je logar dobre volje, prepusti nekaj pristavu in ta pride z novico k lepi Strelčevi Katici. Navzgor, navzdol — kakor valovi se valja novica, s katero hiti Strelec v gostilno. »Kaj pa je novega križem sveta, gospod Strelec?«, vprašal je župan Vime.

»Vojska bo!« rekel je gozdar suho, pa neovrčljivo, kakor da bi bil prej sam pisal zapisnik, v katerem se je napovedala vojska.

Redar Oseba je vzel čašo in stol ter šel sest bližje med bajtarje.

Spod. Štajerskem. To je mladeniško gibanje, to je pomlad za naše javno življenje. Govornik navdušuje mladeniče osobito za pet vzorov, za vero, narodno zavednost, stanovsko samozavest, pouk in omiko ter za medsebojno ljubezen in složnost. Nasprotniki so pisali, da se bo na tem shodu zopet samo hujskalo proti Nemcem. Slikajo nas namenoma kot hujškače. Govornik pokliče vse za priče, da je bila to le podla in nizka nemška laž, kajti niti ena beseda ni padla proti nasprotnikom. Naši mladeniči gredo svojo pot, katera je verska in narodna. Na tej poti se naj izpolni geslo mladeniško: Mi gremo naprej, mi mladi! Naprej z Bogom in Marijo za slovensko domovino!

Mladeniči govorijo.

Po govoru g. Korošca in ko je se izgovoril g. dr. Medved nekoliko vznesenih, navduševalnih besed, začeli so se oglašati k besedi mladeniči.

Mladenič Štrucelj je izročil shodu pozdrave hajdinskih mladeničev. Ptujška gora je znana iz turških bojev. V istih časih so se zbirali naši pradedje najprej v cerkvi, potem pa na posebnih shodih, da se posvetujejo, kako nastopiti proti nasprotnikom. Isto smo storili danes mi. Slišali smo danes že mnogo lepega v cerkvi in na shodu, držimo se tega tudi v življenju. Mladenič naj bo kras in dika domovine, ne pa puhla repa. Bodimo junaki, toda le v dobrem, ogibajmo pa se pretepev, vsled katerih nas Nemci tako psujejo. Delujmo složno v duhu, v katerem se nam je danes govorilo. Živahno odobravanje je sledilo govoru.

Mladenič Novak od Sv. Urbana pri Ptujju pozdravi shod v imenu urbanskih mladeničev. Mnogo jih je ostalo doma, ker se bodo udeležili shoda pri Sv. Trojici. Navduševal je tovariše za narodno samozavest, katero bi nasprotniki tako radi med mladeniči udušili. Mladeničem je treba tudi strokovne izobrazbe s pomočjo samouka, ker naša vlada za strokovno izobrazbo slovenskih mladeničev noče dati šol. Predlaga, da se osnuje zveza vseh mladeniških društev. Bodimo zvesti in krepki branitelji katol.-narodne ideje! Tudi ta govor je bil z živijo-klici sprejet.

Mladenič Rumež iz Studenic povzame besedo v imenu studeniških mladeničev. Ljubezen do Marije nas je pripeljala danes semkaj! Marija naj vodi naše mladeniško gibanje, pod njeno varstvo stavimo ves slovenski narod! Splošno pritrjevanje.

Mladenič Ver iz Krčevine pri Ptujju pravi, da čeravno je Krčevina tik »Štajerčevega« brloga, vendar nas še ni tudi tukaj

pohrustal, še vedno se nahajajo mladeniči, ki se borijo proti njemu. Današnjim govornikom predlaga v zahvalo trikratni »Živijo«, čemur se z navdušenjem ugodi.

Sklep zborovanja.

Ker se izmed mladeničev nihče več ne oglasi, zaprosi še za besedo g. A. Korošec. Zahvali se v imenu vseh zborovalcev predsedniku gosp. Horvatu za njegovo spretno in obzirno vodstvo. Zborovalci so ponosni, da jim predseduje slovenski župan slovenskega trga. Ptujška gora je edini trg v ptujškem okraju in ima posebno pri volitvah v okrajni zastop vedno važno ulogo. Nemci naskakujejo Ptujško goro, a zaman. G. župan in njegova narodna četa se jim stavi pogumno v bran. Da bi nikoli ne podlegli! Zborovalci so potrdili zahvalo vrlemu županu z viharnim odobravanjem.

Nato zaključil g. predsednik Horvat zborovanje s trikratnim Slava-klicem na sv. Očeta in presv. cesarja.

Hajdinski mladeniči s svojim izbornim voditeljem, kateremu se je priredila po zborovanju prisrčna ovacija, so med posameznimi točkami pridno udarjali na tamburico ter pokazali svojo izredno izvežbanost na tem godalu. Iskrena hvala jim!

Došli pozdravi.

Dobrna pri Celju. Prosimo, sporočite prirediteljem in zbranim mladeničem slovenske pozdrave iz Dobrne pri Celju. V duhu smo z vami! Živeli narodni mladeniči! — Mladeniška zveza na Dobrni.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Iz srca vas pozdravljamo, dragi somladeniči Ptujškega polja, Dravinjske doline, južnih Slovenskih in Haloških goric. Vi ste gotovo mnogobrojno zbrani na pomembnem shodu. Naj se vaša današnja navdušenost ne ohladi, ampak izpremeni v neumorno, s treznim pogumom ojačeno delovanje v prid slovenskega ljudstva. Začeli ste delo z Bogom in Marijo. Prav tako. Mladenič, ki se sramuje Boga in ogiba Marije, ni slovenski mladenič. Zato smo tembolj prepričani, da bo Bog blagoslovil vaše delovanje, ki ste ga z današnjim dnevom pričeli z dalekosežnim namenom. Kličemo vam: »Z Bogom in Marijo — za slovensko domovino.« — »Mladeniška Zveza« pri Sv. Jurju ob Ščavnici.

Vransko. Sto vranskih mladeničev je v duhu z Vami. Neustrašeno naprej za svetinje naroda! Strela udri izdajalca domovine! »Mladeniška Zveza« na Vranskem.

Pomen mladeniškega gibanja.

Kdor ni bil zraven, bo težko pojml veliki pomen tega zborovanja in sploh celega

mladeniškega gibanja. Kdor pa je videl, kako gore naši mladeniči za vse vzvišene naše vzore, kako navdušeni so za blagor domovine, kako strme po višjem in popolnejšem, ta mora res priznati, da je mladeniško gibanje izvanrednega pomena za bodočnost našega naroda. V mladini je naša bodočnost, a v taki mladini je naša boljša bodočnost. Slovenski mladeniči, po začrtani poti pogumno naprej!

Državni zbor.

Dunaj, 23. junija 1903.

O položaju.

Zadnje dni je dovršil državni zbor posvetovanje o nedeljskem počitku in o stavbi nekaterih manjših železnic. Danes, v torek, 23. junija je na dnevnem redu prva točka: posvetovanje o državnem proračunu za drugo polovico tekočega leta. Po znanem § 14 se je dovolilo koncem leta 1902 pobiranje davkov v enaki meri, kakor pretečeno leto za prvo polovico l. 1903, ker državni zbor ni sam pravočasno tega vprašanja resil. Zdaj naj bi se do konca mesca junija v zbornici dognalo, je-li dovoli državni zbor pobirati davke za ostali del tega leta. Nemške stranke in Poljaki bi radi to dovolili; drugače stoji ta stvar pri Čehih in Jugoslovanih. Čehi so sklenili, da vladi ne dovolijo te pravice in da hočejo zabraniti tudi pogodbo z Ogrsko, dokler se ne izpolnijo njihove zahteve. In kaj zahtevajo Čehi? Včeraj je vprašal dr. Körber česka voditelja dr. Kramář-a in dr. Páček-a: pod katerimi pogoji bi Čehi odstopili od obstrukcije? Odgovorila sta: »Mi zahtevamo samo to, da nam cesar obljubi, da se začne premisljevati vprašanje o ustanovitvi enega češkega in enega nemškega vseučilišča na Moravskem.« To je nekaj neznatnega. Čehi ne zahtevajo samo za Čehe češko vseučilišče — tudi Nemcem privoščijo enako visoko šolo na Moravskem, dasiravno je na Moravskem prebivalstva 2 tretjine češkega in 1 tretjinka nemškega. Pa tudi pravej zdaj naj se to češko vseučilišče ne ustanovi; cesar naj samo naroči vladi, da o tem premisluje. Manje niso mogli Čehi zahtevati. Na to pokliče k sebi dr. Körber voditelja nemških strank: dr. Grossa in dr. Dersato ter njima pove, kar je slišal od Čehov. Nemci pa so surovo odklonili zahtevo Čehov. Nasledek je obstrukcija v zbornici, ki se je precej danes, dne 23. junija začela. A ta obstrukcija je celo pohlevna. Čehi so zahtevali, da se morajo prečitati do besedno vse vloge: prošnje, interpelacije in predlogi. Navadno se te stvari nagloma zvršijo. Namesto da bi se

»Jaz sem to zmirom pravil«, dostavljaj je župan Vime in redar mu je prikimoval, »jaz sem vedno pravil, dobro si zapomnite, ljubi sosedje, nekaj se bo skuhalo. In zdaj imamo to že tukaj. Kdo pa, s kom, — gospod Strelec?«

»Rus, naš, Prus, Lahi, vse se pripravljajo na Turka.« Gostilničar Tonček je tudi začel nekaj jecljati, da sta bila tukaj včeraj popotna mlinarska pomagata in pravila, da bosta šla na Turka, — ali župan je namignil redarju in redar je rekel Tončku, da naj molči, ako hoče kaj povedati, ter da naj prinese sveže pivo. Župan je ponudil redarju, da naj si da naliti liter na njegov račun. Potem se to zavleče v občinske račune. To pa zato, da bi si redarja prikupil. Bo vojska, in če vse odide na Turka, bo težko dobiti redarja in Oseba bo dober.

»Tako pojdemo na Turka!«

»Mi že ne«, popravljaj je gozdar, »ali naš gospod pristav mora k vojakom.«

»Ako boste z njim še govorili, povejte mu, da ga pozdravljamo.«

»Še danes bom govoril z njim. Pravil je, da počaka pri nas, dokler se ne bom vrnil, da bi se Katrea sama ne bala —.«

Vojska bo! Najprej sta govorila dva, župan in gozdar; potem so začeli tudi drugi, eden za drugim po občinskem dostojanstvu,

gostilničar Tonček pa je med tem jecljal. Polagoma sta se napravili dve stranki, ena je zatrjevala, da bo zmagal Turek, druga je stavila, da bo dobil na hrbet. Vsak je imel za svoje mnenje tudi tehtne dokaze. V tem trenutku je gotovo donelo sultanu v ušesih, da so mu morali doma hitro nekaj zapeti, da bi ne znorel.

Stari bajtar Golob je v temi hrupu in dimu potegnil gostilničarja za rokav, dal mu šesteti denar za liter piva na roko, da bi na mizi ne evenkal, vzela je kmalu kapo raz okno, vtaknil jo v žep in kakor da ne gre rad, zmuzal se je ven. Star divji lovec.

»Bo vojska«, namrdaval je, »v vojski je treba smodnika. Predno pa nam bodo smodnik vzeli, moramo kaj uloviti za slabe čase. Gozdar je zdaj v vojski, pristav v miru in ljubezni, nekaj se da storiti!«

Doma je oblekel dolgo suknjo, potegnil iz skrivališča pod panjem na vrtu puško, skril jo pod suknjo in šel gledat — kako gredo oblaki.

V eni uri je bil spet doma. Naznanil je zetu Blazniku, da tam in tam leži srna. Več ni bilo treba reči.

Odstranil je puško zopet na drugi kraj pod pasjo luknjo, slekel suknjo in šel v gostilno k Tončku. Kapo je djal že v veži v

žep, vsedel se za mizo, izpil ostalo toplo pivo in dal si je naliti sveže.

Hrupa in dima je bilo tukaj zdaj več kot prej. Gostje so prišli med tem časom z vojsko blizu v četrto državo. Dobili so Carigrad. Turki pa so je zagnali in so stopili v zvezo z Angležu zoper Lahe. Potem se je cela vojska preselila na Avstrijsko, odtod na Rusko in zopet na Turka.

Dva vaška mladeniča sta dozdej tiho sedela pri durih, kadila, pila in igrala mariaš za žveplenke, ki so bile na mizi. Priigane žveplenke je vsak dajal v žep, tako, da je moral jecljavi Tonček prinesiti že četrto skatljico in se je grozno jezil.

Mladeniča Nacej in Joza sta odložila karte, zamižkala si in prisedela k pripravljajim se oblastim. Razun bajtarja Miheja in čevljarja Bančaja ni nihče izmed pričujočih vedel za gotovo, kje in na katero stran leži Turška. Mihej, ki je služil pri deželni brambi, je trdil, da je Turška na Španskem, nasproti pa Bančej, ki se je bahal, da je bil kot popotni tovariš v samskem stanu še celo že na sami turški meji, tega ni pustil veljati in je trdil, da je to »dalje na Dravi«. Tako so gonili Turka po svetu, da se je za njim kar kadilo.

Nakrat se je začel Joza tako smejati, da se je svetilka tresla in Nacej za njim.